

ილია ჭავჭავაძის სახელობის
თბილისის ენისა და კულტურის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ენა, თარგმანი, ლიტერატურა

ენა და კულტურა,
თბილისი
1999

გერმანული საგაზეთო ტექსტების ჟანრობრივი
დახასიათება

საგაზეთო-ჟურნალისტური პუბლიცისტიკის როგორც საკომუნიკაციო არხის საფუძველს წარმოადგენს გაზეთები და საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ჟურნალები. გაზეთი წარმოადგენს ინფორმაციის ოპერატიულ და უნივერსალურ წყაროს საქმეთა ვითარების შესახებ როგორც საკუთარ ქვეყანაში, ასევე სხვა ქვეყნებში. საგაზეთო-ჟურნალისტური პუბლიცისტიკა როგორც მასობრივი კომუნიკაციის სახეობა წარმოადგენს რთულ ფენომენს მისი ამოცანებისა და საურთიერთობო პირობების არაერთგვაროვნების გამო და ზოგადად ექსტრალინგვისტური ბაზისის თავისებურებების გამო, თანამედროვე გაზეთი შედგება სხვადასხვაგვარი სამეტყველო ჟანრებისაგან, რომლებიც ახორციელებს აგიტაციურ-პროპაგანდისტულ ფუნქციას. გაზეთის ყოველი სამეტყველო ჟანრი-ეს არის ტექსტის უნიკალურ აზრობრივი (საკომუნიკაციო) მოდელი. ეს არის როგორც დარწმუნებითი ფუნქციის დიფერენციის პრაგმატული მოდელი. ასევე ტექსტის კონსტრუქციული მოდელი, რომელიც განსაზღვრავს მისი გაფორმების ზოგად სინტაქსურ სქემას.

პუბლიცისტური სტილის ცნება შეიქმნა გაზეთების, საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ჟურნალების, პამფლეტების, მოხსენებების, გამოსვლების, საუბრების, დისკუსიების და ა.შ. ენიდან, რომლებიც პოლიტიკურ ინფორმაციას შეიცავენ. პოლიტიკური ინფორმაცია მოიცავს ფაქტებს, მოვლენებს და

ამბებს საზოგადოებრივი ცხოვრების პოლიტიკური სფეროდან, ურთიერთობებს ერებს, პარტიებს, სახელმწიფოთა შორის. ამას ერთვის აგრეთვე ინფორმაციები იმ მოვლენების შესახებ, რომლებსაც ადგილი აქვს საზოგადოებრივი ცხოვრების სხვა სფეროებში, უპირველეს ყოვლისა, ეკონომიკასა და კულტურის სფეროში, რომელთაც პოლიტიკური მნიშვნელობა აქვთ. ეს სტილი ხასიათდება შინაარსის ჭეშმარიტებით, ობიექტურობით, სიმართლით და უტყუარობით. უტყუარობა გამოხატავს პოლიტიკური ინფორმაციის ჭეშმარიტებას ადრესატთა მიმართებაში და გამოხატავს საზოგადოების მიერ მისი აღქმის ხარისხს და აქედან გამომდინარე, დაკავშირებულია მის ისეთ მახასიათებლებთან, როგორიცაა სისრულე, სიღრმე, სიზუსტე და განსაზღვრულობა. პოლიტიკური ინფორმაციის სისრულე გამოხატავს არა საერთოდ მთელ იმ ინფორმაციას, რომელიც არსებობს შესატყობინებელი მოვლენის ან ფაქტის შესახებ, არამედ ყველაზე არსებითს, იმას, რომელსაც მოჰყვება რეაქცია და გადაწყვეტილების სწორი მიღება. პოლიტიკური ინფორმაციის მახასიათებლები, რომელიც დროში მის ეფექტურობას გამოხატავს, არის ოპერატიულობა და აქტუალურობა.

პუბლიცისტიკის აგიტაციურ-პროპაგანდისტული ფუნქციით განისაზღვრება მისი ესქპრესიულობისა და ემოციურობის მაღალი ხარისხი, რომელიც დამოკიდებული მისი განხორციელების კონკრეტულ ფორმაზე, საკომუნიკაციო არხზე და სამეტყველო ჟანრის სპეციფიკაზე. მაგალითად: ემოციუბი, რომლებიც გამოიხატება კომენტარში, და გრძნობები მოცემული მოწოდებებსა და პამფლეტებში, განსხვავებულია თავისი ხასიათით და კონკრეტული შინაარსით. ისინი განსხვავდება აგრეთვე თავისი ფსიქოლოგიური არსით და ფორმალური

გამოვლინებით საკომუნიკაციო არხის მიხედვით, რომელიც თავის დადს ასვამს ყოველ სამეტყველო ჟანრს როგორც მის შემადგენელ კომპონენტს. გაზეთის ემოციურ-ექსპრესული ფუნქცია ხასიათდება უპირველეს ყოვლისა ტექსტის ღია შეფასებით. მხატვრული ნაწარმოებისაგან განსხვავებით პუბლიცისტიკაში არა ქვეტექსტი, არამედ თვით ტექსტი სავსებით გარკვეულად გამოხატავს შეფასებით დამოკიდებულებას წარმოდგენილი ფაქტებისადმი. ყოველივე ეს წინა პლანზე აყენებს პუბლიცისტური ნაწარმოებების აქსიოლოგიურ ფუნქციას, რომლის მთავარი დანიშნულებაა მოახდინოს მკითხველზე სულიერი, იდეოლოგიური ზემოქმედება.

გერმანული საგაზეთო ტექსტები ერთგვარი თავისებურებებით გამოირჩევა. ისინი სამ ძირითად ტექსტობრივ ჟანრს განეკუთვნება:

I. რეფერატული ხასიათის ტექსტობრივი ჟანრი: ა) Nachricht / ინფორმაცია/, ბ) Bericht / კორესპონდენცია/, გ) Documentation / დოკუმენტაცია/.

II. ინტერპრეტაციული ხასიათის ტექსტობრივი ჟანრი: ა) Reportage / რეპორტაჟი, ნარკვევი/, ბ) Feature / ლიტერატურული ხასიათის დიდი საგაზეთო სტატია/, გ) Portät / პორტრეტი/, დ) Interview/ Diskussion/ ინტერვიუ, დისკუსია, ე) Brief / წერილი/, Feuilleton / გაზეთის კულტურული ნაწილი, ლიტერატურული დამატება/, ე) Essay / ესეი/.

III. კომენტარის ხასიათის ტექსტობრივი ჟანრი:

ა) Kommentar / კომენტარი/, ბ) Leiterartikel / მოწინავე სტატია, პოლიტიკური კომენტარი/, გ) Glosse / სატირული ხასიათის საგაზეთო ცნობა/, დ) Kolumne / გარკვეული ავტორის სპეციალური საგაზეთო სვეტი/, ე) Kritik/ Rezension / კრიტიკა/ რეცენზია/.

ინფორმაცია / Nachricht /- ყველაზე ლაკონური და მინიატურული სამეტყველო ჟანრია გაზეთში. ინფორმაციის სამეტყველო ჟანრის მიზანია კონკრეტული „შიშველი“ ფაქტების მოკლე შეტყობინება ან ინფორმაციის გადმოცემა პოლიტიკური მოვლენების შესახებ. ამასთან სდება მხოლოდ ერთი ფაქტის ან მოვლენის გადმოცემა. მის სახასიათო ჟანრობრივ თავისებურებას წარმოადგენს დოკუმენტალიზმი, ხაზგასმული დოკუმენტურ-ფაქტოლოგიური სიზუსტე, ასევე თავდაჭერილობა და ოფიციალურობა. ინფორმაცია ისწრაფვის ფაქტებისა და მოვლენების გამოხატვის კონკრეტულობისაკენ და ობიექტურობისაკენ, ასევე გამონათვქამის მაქსიმალური კომპრესიისაკენ. იგი ყოველთვის უნდა შეიცავდეს რაიმე ახალს და აქტუალურს. მისი ენა უნდა გამოირჩეოდეს სამი თავისებურებით: სიმოკლით, გარკვეულობით და ინტერესის აღმძვრელი სტრუქტურით. სიტყვების რაოდენობა დიდი არ უნდა იყოს, ისინი უნდა შეირჩეს ძალიან ფრთხილად და შესაფერისად.

კორესპონდენცია /Bericht/ - განსხვავდება ინფორმაციისაგან თავისი მოცულობით. იგი არა მარტო გამოსცემს პოლიტიკური ცხოვრების ფაქტებს და მოვლენებს, არამედ დაწვრილებით იხილავს მათ სხვა მოვლენათა და ფაქტების ფონზე, რომლებიც წინ უსწრებდა ამჟამინდელს. აქ წარმოებს ფაქტებისა და მოვლენების ანალიზი, განზოგადება და კომენტირება. იგი ინფორმაციის ჩონჩხს „ხორცს ასხამს“. მას ინფორმაციისაგან განსხვავებით I ადგილზე ვერ შეხვდებით, არამედ მე-3 და მე-4 გვერდზე. იგი ისევე როგორც ინფორმაცია არის ინფორმაციის ქვესახეობა. მასში შესამჩნევია სამი შესაძლებელი ფუნქცია: 1. ის აწესრიგებს ინფორმაციას; 2. იგი ავსებს ხარვეზებს

ინფორმაციებს შორის; 3. იგი ახდენს რაიმე მოვლენის წარმოდგენას, მისი ყველა მომენტის სრულყოფილ გადმოცემას, რომელიც შეიძლება საინტერესო იყოს მკითხველისათვის. მას რეფერატული ხასიათი აქვს. ამ სამეტყველო ჟანრის თემატიკა ჩვეულებრივ მრავალფეროვანია. „ყოველთვის აქტუალური, მაგრამ არა ძალიან ფართო.“

Reportage /რეპორტაჟი/-ეს არის ე.წ. გაზეთის კორესპონდენცია, ჟურნალისტური ფორმა, რომელიც გამოირჩევა სინამდვილისადმი ობიექტური და დოკუმენტალური სიახლოვით და აღწერს დეტალებს ცალმხრივი ტენდენციის გარეშე, უმეტესად კორესპონდენტის პერსპექტივიდან. მას გააჩნია დიდი ლიტერატურული ღირებულება. მიუხედავად იმისა, რომ რეპორტაჟი გვაძლევს ინფორმაციას, იგი განსხვავდება მისგან იმით, რომ აწესრიგებს ცალკეულ დეტალებს. იყენებს თავლსაჩინოების თხრობითი ელემენტებით, ახდენს ფაქტების აღწერას და გვაძლევს ინფორმაციებს ფაქტების მოწმეთა შესახებ. თუ კორესპონდენცია ერთი მხრიდან გადმოსცემს მოვლენას ან ფაქტს, რეპორტაჟი მას მრავალი მხრიდან, თითქმის ყოველი მხრიდან, ახდენს მის დანაწევრებას და მას შემდეგ მის სინთეზს. თუ კორესპონდენცია სინამდვილის მარტივი ფოტოგრაფიული სურათია, რეპორტაჟი მისი რენტგენული ფირია. იგი გამოირჩევა ინდივიდუალურობით, პერსონალურად შეფერილი სტილით, იგი გადმოსცემს ავტორის უშუალო განცდილს. კარგი რეპორტაჟი უმეტესად ორიგინალურია.

ლიტერატურული ხასიათის დიდი საგაზეთო სტატია/ Feature /-უფრო ცოცხალია, ვიდრე ინფორმაცია, უფრო ინფორმატიულია ვიდრე კომენტარი და უფრო საფუძვლიანია ვიდრე რეპორტაჟი ან ინტერვიუ. იგი ხასიათდება

სხვადასხვა საშუალებათა გამოყენების მრავალფეროვნებით და არ გააჩნია საკუთარი გამოხატვის ფორმა. „იგი არის ბასრი რეპორტაჟი, რომელიც ერთ პოზიციას ემყარება“. იგი არსებითს და მნიშვნელოვანს განსაკუთრებული ხატოვანი ხერხებით გამოყოფს: რაიმე საინტერესო მოვლენას ყოველთვის თან სდევს შიშველი ინფორმაციის პასაჟები.

პორტრეტი / Porträt/ ეს არის რომელიმე ადამიანის ან ადამიანთა ჯგუფის წარმოდგენა, რომელიც ან რომლებიც გამოირჩევიან სამაგალითო ცხოვრებით, საინტერესო ბიოგრაფიით ან რაიმე ისეთი ეპიზოდით მათი ცხოვრებიდან, რომელიც საინტერესოა მკითხველი-სათვის. ხშირად მას „კითხვა-პასუხის“ ფორმა გააჩნია, კითხვებს ჟურნალისტი წარმართავს, ხოლო ამ კითხვების მეშვეობით ესა თუ ის პიროვნება ჰყვება თავის თავზე იმას, რაც საინტერესოა მკითხველთა ფართო წრისათვის.

ინტერვიუ /დისკუსია/ Interview /Diskussion/. ის არის ჟურნალისტიკის მნიშვნელოვანი წყარო. იგი ახდენს გამოჩენილი პოლიტიკოსების გამოკითხვას და იღებს გარკვეულ ინფორმაციას ამა თუ იმ საკითხზე. ინტერვიუ არის საუბარი ორ ან მეტ პირს შორის, რომელიც ემსახურება ინფორმაციების და აზრების გაგებას. ინტერვიუ არის ჟურნალისტური საქმიანობის მნიშვნელოვანი და ყოველისმომცველი სფერო. რა სფეროში არ უნდა მუშაობდეს ჟურნალისტი, საფუძველი მისი ყველა საქმიანობისა არის საუბარი სხვა ადამიანებთან, შეკითხვა, ინტერვიუ, მხოლოდ მისი შედეგები გამოიყენება სხვადასხვაგვარად.

წერილი /Brief/. იგი არის გამოჩენილი პიროვნების წერილი მიმართული სხვა პირისადმი, რომელიც მისი კოლეგაა, თანამზრახველი, ან პირიქით მისი მოწინააღმდეგე. ხშირად ის ჩაფიქრებულია როგორც კონკრეტული ადრესატი-სადმი მიმართული წერილი, მაგრამ საზოგადოებისათვის უფრო არის განსაზღვრული. ის გარკვეულწილად მაინც უნდა მიახლოებული იყოს ჭეშმარიტ წერილთან. მასში უნდა იყოს ადრესატის გვარი, ადგილი, დრო, თარიღი, წერილისათვის ნიშანდობლივი მიმართვის ფორმა და წერილისათვის დამახასიათებელი დასასრული ავტორის ხელმოწერით. ადრესატი კონკრეტული პიროვნება უნდა იყოს.

ფელეტონი /მოკლე ფორმა. ეს არის სპეციალური განყოფილება გაზეთსა და ჟურნალში განსხვავებით ინფორმაციის მკაცრად ობიექტური და საქმიანი ენისაგან, მას აქვს სუბიექტური ინტერპრეტაციული შინაარსი. როგორც ჟურნალისტიკის პირველი ფელეტონიც თავის თემას სინამდვილისაგან იღებს: მოვლენა ან შემთხვევა, სამეცნიერო თუ ტექნიკური პრობლემა, ეთიკური თუ რელიგიური თემა შეიძლება იქცეს საფელეტონო მასალად. ფელეტონი ისეთ თემებს ირჩევს, რომლებიც მათი „სუბიექტური“ გაშუქების საშუალებას იძლევა, როგორცაა ყოველდღიური ცხოვრების მოვლენები, სპორტის ამბები, სასამართლო პროცესები. მაგრამ დღეს იგი უფრო ემსახურება სულიერი და კულტურული სფეროს ინტერესებს.

ესეი / Essay/ თავისუფალი ფორმის ნარკვევი. მასში განხილულია ფილოსოფიური, სოციალური და ლიტერატურული პრობლემები. მას ხშირად უწოდებენ მოკლე პროზაულ კომპოზიციას. ეს არის

მოკლე, დახურული, შედარებით თავისუფალი პროზაული კომპოზიცია, რომელიც ესთეტიკურად დახვეწილი ფორმით ერთადერთ ობიექტს უმეტესწილად კრიტიკულად მიმოიხილავს. ავტორი თავის შერჩეულ მასალას სრულიად დამოუკიდებლად განიხილავს. მისი არსებითი მახასიათებელია აზრობრივი კრუსტიფიკაციის და წინასწარ შექმნილი ცუდი აზრების მსხვრევა.

სატირული ხასიათის საგაზეთო ცნობა /Glosse/. ეს არის უმოკლესი და ურთულესი ჟურნალისტური ფორმა. ეს არის მცირე ზომის აზრის გამომხატველი კომენტარი, რომელსაც კრიტიკული ხასიათი აქვს. მისი ფუნქციებია: დაცინვა, გაკიცხვა, მხილება, განმარტება. იგი გამოირჩევა ყოფითი ლექსიკით, უბრალო ხალხის პოზიციაზე დგას და მათი პოზიციიდან კიცხავს, დასცინის იმას, რაც მის თვალთახედვის არეში ექცევა. იგი არის პუბლიცისტიკის სატირული მოკლე ფორმა, ის შეიძლება ეხებოდეს როგორც საზოგადოებრივი ცხოვრების პრობლემას, ასევე დიდ პოლიტიკასაც. იგი ახდენს მოვლენებისა და ფაქტების ემოციურ შეფასებას და კომენტარის უპირო ობიექტურობისაგან განსხვავებით განსაკუთრებით ემოციურია.

გარკვეული ავტორის სპეციალური საგაზეთო სვეტი / Kolumne/.

ეს არის განსაკუთრებული სვეტი, სადაც ესა თუ ის ავტორი რეგულარულად აქვეყნებს თავის სტატიებს, ხშირად ძალიან ცნობილი პუბლიცისტი. გაზეთები და ჟურნალები ხშირად მიუთითებენ იმაზე, რომ ისინი არ იზიარებენ აღნიშნული ავტორის თვალსაზრისს, არამედ მას მხოლოდ სტატიის გამოქვეყნების ან აზრის გამოხატვის საშუალებას აძლევენ. ამიტომ ხშირად ასეთ ავტორთა ტექსტები უცვლელად იბეჭდება, არ ხდება

მათი რედაქტირება და ავტორის სტილი შენარჩუნებულია.

კრიტიკა /რეცენზია/ Kritik / Rezension/. ისინი კულტურული ნაწილის აზრის გამომხატველი ფორმებია. ეს არის კრიტიკა თეატრისა თუ კინოს, მუსიკისა თუ გამოფენის შესახებ, წიგნის რეცენზია და სხვა. ისინი იმით კი არ განსხვავდებიან კომენტარისაგან, რომ მეტად იყენებენ მხატვრულ ოსტატობას, არამედ იმით, რომ ისინი მჭიდროდ აკავშირებენ ერთმანეთთან ინფორმაციას და შეფასებას. ჩვენ ვიგებთ იმის შესახებ, თუ რაზეა ლაპარაკი ახალ ინსცენირებაში, ვინ თამაშობს, ვინ არის რეჟისორი, და როგორ ჩატარდა პრემიერა. მისი შეფასება. სტილისტური შესაძლებლობის ფარგლები აქ უფრო ფართოა.

კომენტარი /Kommentar/ ტექსტის ის სახეობაა, რომელშიც კომენტატორს გარდა ინფორმაციისა აქტუალური მოვლენის შესახებ საკუთარ პოზიციაც გააჩნია. კომენტარს ყველა გაზეთი წარმოადგენს სხვადასხვა სახით როგორც ესქპლიციტურად აზრის შემქნელ კომპონენტს. პოლიტიკური კომენტარი როგორც ტექსტის განსაკუთრებული ტიპი უნდა ხასიათდებოდეს სამი შინაარსობრივი ნიშნით: 1. იგი უნდა იხილავდეს აქტუალურ, საზოგადოებრივ-პოლიტიკურად რელევანტურ თემებს; 2. შეიცავდეს ავტორის პოზიციას; 3. გააჩნდეს შეფასებითი ფუნქცია. კომენტარს წესისამებრ თავისი პოზიცია უკავია აქტუალური ინფორმაციის მიმართ. იგი განმარტავს თემის მნიშვნელობას, ეცნობა ურთიერთკავშირებს, ახდენს კომბინაციებს, გაიაზრებს განსხვავებულ თვალსაზრისებს და ეხმარება მკითხველს შეიქმნას ერთიანი სურათი ამა თუ იმ მოვლენაზე. ამასთან შესამჩნევია, რომ კომენტატორს საკუთარი აზრი გააჩნია. ვისაც

საკუთარი აზრი გააჩნია, შეუძლია სხვებიც დაარწმუნოს. მაგრამ არსებობს ისეთი საკომენტარო თემები, რომლებიც თავისი სირთულის და მრავალმხრივობის გამო ართულებენ ერთმნიშვნე-ლიან დასკვნას ან შეუძლებელს ხდიან. ასეთ შემთხვევაში შეიძლება კომენტატორი მივიდეს დასკვნამდე, რომ საბოლოო გადაწყვეტილება ჯერ არ არის მიღებული. მთავარია, რომ კომენტატორმა სხვადასხვა პოზიციები და შეხედულებები თემის ირგვლივ არა მხოლოდ ერთმანეთის გვერდით მოათავსოს, და ამით შემოიფარგლოს, არამედ აჩვენოს ურთიერთკავშირები და ის ფონი, რომელზედაც ისინი იშლება. არჩევან კომენტარის სამ სახეს : 1. არგუმენტირებული კომენტარი. კომენტატორს მოყავს თავისი არგუმენტები და ეკამათება სხვა პოზიციებს, თუ ისინი მნიშვნელოვანია ან თუ მას საზოგადოების დიდი ნაწილი იზიარებს. 2. პირდაპირი კომენტარი /სწორხაზოვანი/, შეიძლება კომენტატორმა უარი თქვას არგუმენტაციაზე და „პირდაპირ“ შეაქოს ან გააკიცხოს რაიმე. 3. ორმხრივი კომენტარი. თუ აზრთა მსვლელობა იმით შემიფარგლება, რომ გაიაზროს სხვადასხვა ალტერნატიული გადაწყვეტი-ლებები და ვერც ერთი ვერ შეარჩიოს, რაც დამოკიდებულია თემის სირთულეზე ან არსებული პრობლემის მრავალფეროვნებაზე, მაშინ კომენ-ტატორი უარს აცხადებს თავისი დასკვნა გააკეთოს.

მოწინავე სტატია / Leitartikel/. მოწინავე სტატია არის, როგორც დასახელება გვიჩვენებს, გაზეთის მთავარი, მოწინავე სტატია, „გაზეთის დროშა“. მასში განხილულია საზოგადოებრივი ცხოვრების მნიშვნელოვანი მოვლენები და ფაქტები. მისი დასკვნები კონკრეტულია, პოლიტიკურად გააზრე-ბული. მას სხვაგვარად პოლიტიკურ კომენტარს

უწოდებენ. მოწინავე სტატია გამოხატავს არა მარტო მისი ავტორის აზრს, არამედ რედაქციის აზრსაც. იგი გაზეთის მნიშვნელოვან, პრივილეგირებულ ადგილზეა მოთავსებული /პირველ ან მეორე გვერდზე/, ხასიათდება ხშირად სათაურის განსაკუთრებული შრიფტით და გაზეთის მრავალფეროვან სტატიებს შორის წამყვანი /მოწინავე/ პოზიცია უკავია. იგი შეიძლება მივაკუთვნოთ საპრობლემო სტატიათა რიგს, სადაც სინამდვილის მნიშვნელოვანი მოვლენები უნდა აყვანილ იქნას თეორიულ სიმაღლეზე. მისთვის დამახასიათებელია ანალიტიზმისა და განზოგადობის შერწყმა ფაქტებისა და მოვლენების გადმოცემისას. მას უნდა გააჩნდეს უნარი პოლიტიკური მოვლენები ან სხვა აქტუალური ამბები თავისუფლად და კრიტიკულად გააშუქოს. იგი ეხმარება მკითხველს გაიგოს მომხდარი, ჩამოუყალიბდეს აზრი, საკუთარი შეფასება და შეიძლება რაიმე ქმედებისაკენ უბიძგოს კიდევც. ხშირ შემთხვევებში იგი მიმართულია პოლიტიკოსებისადმი, სახელმწიფო მოღვაწეებისა ან გავლენიანი პიროვნებებისადმი იმ იმედით, რომ ზეგავლენა მოახდინოს მათ გადაწყვეტილებებზე. მიუხედავად იმისა, რომ იგი დროის ზეწოლით იწერება და ხშირად არის წამიერი აღმაფრენის შედეგი, მას ხშირად არც ისე სწრაფმავალი მნიშვნელობა აქვს. იგი შეიძლება იყოს თავისი დროის რეპრეზენტანტი იმ როლით, რომელსაც მისი ავტორი თამაშობდა, ან გაზეთის მნიშვნელობით, სადაც ის გამოქვეყნდა, ან თავისი ტექსტით. ამ სამეცნიერო ჟანრის ფუნქციურ შინაარს წარმოადგენს ფარული იმპერატიულობა და ღირეპტიულობა. იგი არის როგორც მას ხატოვნად უწოდებენ, გაზეთის კვინტესენცია. კომენტარი არ

შეიძლება იყოს ობიექტური და თავისთავში გაწონასწორებული. იგი გადმოსცემს ყოველთვის ავტორის სუბიექტურ ხედვას, სუბიექტურ შეფასებას. პრესაში კომენტარი და მოწინავე სტატია ქმნის პოლიტიკურ პროფილს. ისინი აყალიბებენ გაზეთის მიამართულებას. კომენტატორს უნდა გააჩნდეს უნარი დაარწმუნოს მკითხველი თავისი პოზიციის სისწორეში. დაასაბუთოს თავისი არგუმენტები ლოგიკურად, მაგრამ ამასთანავე იგი მზად უნდა იყოს, თავისი აზრი კითხვის ქვეშ დააყენოს, შეცდომები აღიაროს და საკუთარი შეფასებები გადაამოწმოს, ხომ არ იქცა ისინი წინასწარ შექმნილ უარყოფით აზრებად. კომენტარის ძირითად სტრუქტურულ სქემას თეორიულად შემდეგი აგებულება აქვს:

ფაქტის ან მოვლენის წარმოდგენა ან დასახელება

პრობლემატურობა

შეფასება

საკუთარი აზრის გამოთქმა

მიღებული გადაწყვეტილება, პრობლემის გადაწყვეტა

ქმედების განხორციელების მოთხოვნა

აქედან ობლიგატორულია 1 და 3 საფეხურები, ყველა დანარჩენი ფაკულტატურია. კომენტირება ნიშნავს არგუმენტირებას, თემაზე კონცენტრაციას, პრობლემის გაშუქებას განსაზღვრული თვალსაზრისიდან და ამასთან საზღვრების დაცვას. დიდია საშიშროება იმისა, რომ აზრთა სისავსემ, რომელიც ადგილის სიმცირის გამო სათანადოდ ვერ გაიშლება, დააბნოს მკითხველი. კომენტარი და მოწინავე სტატია საჭიროებს მკვეთრ დანაწევრებას. პრაქტიკაში დამკვიდრდა სამ ნაწილად მათი გაყოფა: 1. შესავალი. კომენტარის

დასაწყისში მოკლედ მოხაზულ უნდა იქნას თემა. მასთან ლაპარაკია არა ინფორმაციულ განმეორებაზე, არამედ მის წარმოდგენა და დაზუსტებაზე. შესამჩნევი უნდა იყოს, რომ ხდება არა ინფორმაციის გადმოცემა, არამედ მისი კომენტირება. თემის ლამაზი, პროვოცირებული მიწოდება განაპირობებს მის შემდგომ კითხვას. 2. შუა ნაწილი, უნდა მოკლედ წარმოებდეს ფაქტების ანალიზი, უნდა გათვალისწინებული იყოს უკვე არსებული პოზიციები, უნდა შეფასდეს საწინააღდეგო არგუმენტაციები. კომენტატორი უნდა დაეყრდნოს ერთ რომელიმე თვალსაზრისს ან მაქსიმუმ ორ ან სამ შეხედულებას. არ უნდა დაიფაროს უკანა პლანი ან არგუმენტები თემის ხელოვნურად შემოკლების მიზნით. რაც უფრო მეტად მიმოიხილავს ის ყველა ფაქტს, მით უფრო დამარწმუნებლად და დამაჯერებლად მოქმედებს კომენტატორი, ახდენს მათ სრულ შეფასებას და მკვეთრად მოხაზავს თავის აზრებს. შუა ნაწილის ბოლოში კომენტატორს ყველაფერი უნდა ჰქონდეს ნათქვამი, გაშუქებული და შეფასებული, რაც არის თემის ირგვლივ მისი დასკვნითი აზრი. 3. საბოლოო ნაწილი. მკითხველმა უკვე გაიგო, თუ რა დასკვნებს აკეთებს კომენტარის ავტორი. ეს არის ავტორის და ავრეთვე გაზეთის აზრი, რომელიც სტიმულს აძლევს მკითხველს საკუთარი აზრის ჩამოყალიბებისათვის, მაგრამ ყოველთვის შესამჩნევია, რომ აზრი გამოთქმულია და ავტორის მხრიდან არის სურვილი დაარწმუნოს მკითხველი მოკლენის ან ფაქტის შეფასების სისწორეში.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. E.K. Roloff-Journalistische Textgattungen, München, 1982.

2. M.Pfeil-Zur sprachlichen Struktur des politischen Leitartikels in deutschen Tageszeitungen, Göppingenm, Kümmerle, 1977.
3. J.Volmert-Politischer Kommentar und Ideologie, Stuttgart: Metzler, 1979.
4. W. von La Roche-Einführung in den praktischen Journalismus, München, 1980.
5. ABC des Journalismus, München, 1981.
6. მ. პ. ბრანდესი-გერმანული ენის სტილისტიკა /რუსულ ენაზე/, მოსკოვი, „ვისშაია შკოლა“, 1983.

Marina Dshaschi

Genrehafte Charakteristik der deutschen Zeitungstexte Zusammenfassung

Kommentar als ein besonderer Texttyp soll durch drei Inhaltsmerkmale gekennzeichnet werden, er soll: 1.aktuelle, gesellschaftlich-politisch relevante Themen behandeln; 2. die Stellungnahme des Autors enthalten und; 3. Bewertungsfunktion besitzen. Das Grundschema des Kommentars hat theoretisch folgende Struktur: 1) Darstellen (Nennen einer Sache); 2) Problematisieren; 3) Bewerten; 4) Urteilen; 5) Darstellen (Nennen einer Lösung) und 6)Auffordern zum Handlungsvollzug.

Im Kommentar wird nicht nur die Meinung des Vefassers, sondern auch die der ganzen Zeitung geäußert, die dem Leser Anregung zur Kundgebung seiner Meinung gibt. Aber immer ist es bemerkbar, daß die Meinung schon geäußert ist und von der Seite des Autors der Wunsch besteht, den Leser von der Korrektheit der Bewertung eines Ereignisses oder einer Tatsache zu überzeugen.